

InDret

*Deu llibres fonamentals d'història
econòmica*

Albert Carreras
Departament d'Economia i Empresa
Universitat Pompeu Fabra

Working Paper núm.: 166
Barcelona, octubre de 2003

www.indret.com

Els grans temes de la història econòmica són pocs. En primer lloc, com ens hem enriquit i per què altres no ho han aconseguit. En segon lloc, per què l'enriquiment començà a Europa, concretament a Gran Bretanya (i una mica abans a Holanda) i per què ha quallat amb tant d'èxit als Estats Units. En tercer lloc, per què el segle XX ha estat tan perillosament inestable. La selecció barreja títols clàssics, probablement difícils de superar, amb algunes contribucions recents.

Fernand BRAUDEL, *Civilisation matérielle, économie et capitalisme, XVe-XVIIIe siècle*, Paris, Armand Colin, 1979. 3 vols., amb il·lustracions (*Civilización material, economía y capitalismo*, Madrid, Alianza, 1984, 3 vols.)

El llibre de Braudel és un fresc grandios de l'evolució econòmica de tot el món en l'era moderna. Aconsegueix combinar la fascinació pel detall amb la visió de conjunt. Potser és el llibre d'un historiador econòmic que més s'ha llegit fora de la disciplina. Molesta als professionals perquè la seva teoria sempre trontolla, però fascina a l'aficionat perquè la seva percepció és sempre aguda i les connexions que proposa són suggestives. Si s'ha d'escollir un sol llibre, és el que dona més material per a pensar i per a viatjar.

Eric L. JONES, *The European Miracle. Environments, economies and geopolitics in Europe and Asia*, Cambridge, Cambridge U.P., 1981 (*El milagro europeo. Entorno, economía y geopolítica en la historia de Europa y Asia*, Madrid, Alianza, 1990).

La primera, i més original, interpretació del creixement econòmic europeu en una perspectiva euroasiàtica. Per què Europa sí i Àsia no? Jones respon barrejant arguments mediambientals i geopolítics amb el curs de la història i la reiterada destrucció dels estats propicis al creixement. En el mirall asiàtic, l'excepció europea s'entén millor.

Nathan ROSENBERG & L.E. BIRDZELL JR., *How the West grew rich. The economic transformation of the industrial world*, New York, Basic Books, 1986.

Rosenberg i Birdzell miren el miracle europeu des de dins i es fixen en els aspectes polítics, institucionals i jurídics en els quals es fonamenta el dinamisme tecnològic i econòmic del món occidental. Té l'aparença de manual però és un assaig molt suculent.

David S. LANDES, *The Unbound Prometheus. Technological change and industrial development in Western Europe from 1750 to the present*, Cambridge, Cambridge U.P., 1969 (*Progreso tecnológico y revolución industrial*, Madrid, Tecnos, 1979).

El canvi tecnològic en el centre de l'explicació del creixement econòmic. És l'obra clàssica en la qual la creació i l'adopció de nova tecnologia és el "deus ex machina" del món modern. Landes

presenta l'obtenció de tecnologia avançada com una cursa entre països que competeixen per obtenir el lideratge industrial i militar.

Joel MOKYR, *The Gift of Athena. Historical origins of the knowledge economy*, Princeton, Princeton U.P., 2002.

Mokyr ha escrit altres llibres excel·lents sobre la invenció i el canvi tecnològic. En aquest aspira a ser un nou *Unbound Prometheus*, però per a la societat de la informació.

Karl POLANYI, *The Great Transformation: The political and economic origins of our time*, Boston, Bacon Press, 1944 (*La Gran Transformación. Crítica del liberalismo económico*, Madrid, La Piqueta DL, 1989).

Un dels llibres d'història econòmica més influents de tots els temps. Mitjançant l'anàlisi de la revolució industrial i de la progressiva internacionalització de l'economia, i dels efectes polítics i socials d'ambdues, Polanyi diagnostica brillantment la debilitat del capitalisme liberal i competitiu de les primeres dècades del segle XX. Des de la seva publicació no hi ha cap anàlisi crítica del capitalisme que no estigui influïda per Polanyi.

Alfred D. CHANDLER, Jr., *The Visible Hand: The Managerial Revolution in American Business*, Cambridge, Belknap Press, 1977 (*La mano visible. La revolución en la dirección de la empresa norteamericana*, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1987)

Per què les empreses arriben a ser grans? Com s'aprèn a administrar-les profitosament en un ambient competitiu? Per què els Estats Units han sigut el bressol de la gran empresa? Per què ho segueixen sent? Chandler es remunta als temps de la independència americana i traça el pas d'una economia de petites empreses i mercats competitius a un món en el qual emergeixen poderosament empreses cada vegada més grans. El repte de com gestionar-les és el nervi del llibre, així com l'aparició de la professió de directiu d'empresa. Indispensable per entendre el naixement de la gran empresa i de l'executiu modern.

Kevin O'ROURKE & Jeffrey G. WILLIAMSON, 1999, *Globalization and history. The evolution of a nineteenth century Atlantic economy*, Cambridge, the MIT Press, 1999 (versió castellana en curs de publicació a Prensas Universitarias de Zaragoza).

Pels historiadors econòmics, el període que va del 1870 al 1913 és la primera globalització. Els autors la dissecionen, fixant-se en la integració del mercat mundial de béns i factors productius, sense perdre de vista la successiva ruptura de la globalització (1914-1945) i els problemes de l'actual globalització.

B. EICHENGREEN, *Globalizing capital. A history of the international monetary system*, Princeton, Princeton U.P., 1996 (*La globalización del capital. Historia del sistema monetario internacional*, Barcelona, A. Bosch, 2000).

La història monetària i financera sempre ha semblat molt abstrusa. Gràcies a Eichengreen, s'entén molt millor i es relaciona amb els grans esdeveniments polítics i econòmics dels dos darrers segles.

P. TEMIN, *Lessons from the Great Depression*, Cambridge, MIT Press, 1989 (*Lecciones de la gran depresión*, Alianza, Madrid, 1995).

La gran depressió (als Estats Units això significa la crisi del 1929) ha marcat per sempre la història econòmica del món contemporani. Temin proporciona noves claus d'interpretació i en descarta gran part de les velles. Ha anat convencent de la seva tesis a tota la comunitat acadèmica i ara la seva interpretació s'ha convertit en la nova ortodòxia. Per no tornar a citar a Galbraith.